

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

Gebruik bron 7.

- 2p 20 Tijdens de Duitse inval in mei 1940 werden veel foto's gemaakt. Sommige foto's gebruikte de Duitse bezetter later als propaganda.
- Geef voor elke foto aan of deze wel of niet geschikt is als propaganda voor de Duitse bezetter.
 - Geef daarna voor je keuze ook een argument.

Doe het zo:

Foto 1 is ... (kies uit: wel / niet) geschikt als propaganda voor de Duitse bezetter, omdat ... (geef een argument).

Foto 2 is ... (kies uit: wel / niet) geschikt als propaganda voor de Duitse bezetter, omdat ... (geef een argument).

Gebruik bron 8.

- 2p 21 Hieronder staan vijf begrippen die te maken hebben met de Tweede Wereldoorlog:
- a censuur
 - b distributie
 - c Holocaust
 - d onderduiken
 - e regering in ballingschap

→ Noem per boek het begrip dat daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één begrip over.

Doe het zo:

Bij boek 1 hoort begrip ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met boek 4)

Gebruik bron 9.

- 1p 22 Noem de naam van de gebeurtenis die in de bron wordt beschreven.

Gebruik bron 10.

- 1p 23 Op welk onderdeel van de politiek van de Duitse bezetter hebben de kerkleiders kritiek?
- A deportaties
 - B gelijkschakeling
 - C Heim ins Reich
 - D rassenleer

- 2p 24 Tijdens de Duitse bezetting kwam er in Nederland een nieuw bestuur. Er werd een rijkscommissaris benoemd die de bevoegdheden kreeg van staatshoofd, ministers en van de Eerste Kamer en Tweede Kamer. De Eerste en Tweede Kamer bleven bestaan, maar konden niet vergaderen.

Een invulopdracht:

- 1 Door het benoemen van de rijkscommissaris was er geen sprake meer van ... (**een districtenstelsel / het censuskiesrecht / scheiding tussen de machten**).
- 2 Doordat de Eerste en Tweede Kamer niet konden vergaderen, hadden zij geen ... (**rechterlijke / uitvoerende / wetgevende**) macht meer.
- 3 De komst van het nieuwe bestuur tijdens de bezetting maakte van Nederland een ... (**democratie / dictatuur / monarchie**).

→ Maak de zinnen kloppend door telkens de juiste keuze te maken.

Doe het zo:

zin 1: ... (kies uit: een districtenstelsel / het censuskiesrecht / scheiding tussen de machten).

zin 2: ... (kies uit: rechterlijke / uitvoerende / wetgevende).

zin 3: ... (kies uit: democratie / dictatuur / monarchie).

Gebruik bron 11.

- 1p 25 Welk begrip hoort bij de poster?
- A capitulatie
 - B collaboratie
 - C demilitarisatie
 - D tweefrontenoorlog

Gebruik bron 12.

- 1p 26 Voor welke ontwikkeling geeft de bron een verklaring?
- A voor het ontstaan van het Indonesisch verzet tegen de Japanse overheersing
 - B voor het ontstaan van het Nederlandse modern imperialisme
 - C voor het toenemen van de buitenlandse druk op Nederland om Indonesië onafhankelijk te maken
 - D voor het toenemen van het Indonesische nationalisme tijdens de Japanse bezetting

Gebruik bron 13.

- 1p 27 Op welke plek op de kaart speelt de herinnering uit 1944 zich af? Schrijf alleen het nummer op.

- 3p 28 Militaire gebeurtenissen die het verloop van een oorlog veranderen, worden als keerpunten gezien.

Hieronder staan twee perioden waarin keerpunten plaatsvonden tijdens de Tweede Wereldoorlog:

periode 1: van augustus 1942 tot februari 1943

periode 2: juni 1944

- Noem eerst voor elke periode de militaire gebeurtenis die toen plaatsvond en die als keerpunt wordt gezien.
- Kies daarna één periode en geef een argument waarom het keerpunt dat toen plaatsvond het verloop van de oorlog heeft veranderd.

Doe het zo:

keerpunt in periode 1: ...

keerpunt in periode 2: ...

Het keerpunt in periode ... (kies uit: 1 / 2) heeft het verloop van de oorlog veranderd, omdat ... (geef een argument).

- 1p 29 In september 1944 vond de geallieerde operatie Market Garden plaats. Het doel was om snel Duitsland in te trekken door een aantal bruggen over de grote rivieren te veroveren. Dit doel werd niet bereikt.

- Geef een argument waarom operatie Market Garden toch positieve gevolgen had voor veel Nederlanders.

Gebruik bron 14.

- 2p 30 Hieronder staan vijf begrippen:

- a gedwongen tewerkstelling
- b Hongerwinter
- c mobilisatie
- d razzia
- e verzet

- Geef per herinnering aan welk begrip daarbij hoort. **Let op!** Er blijven twee begrippen over.

Doe het zo:

Bij herinnering 1 hoort ... (vul letter in).

(enzovoort tot en met herinnering 3)

- 1p 31 Tijdens de Duitse bezetting werden veel Joden in Nederland gevangengezet in doorgangskamp Westerbork. De Duitse bezetter deed veel moeite om het leven in het kamp zo normaal mogelijk te laten lijken. Er werden bijvoorbeeld huwelijken gesloten, zieke mensen konden naar de dokter en kinderen gingen naar school.

- Geef een reden waarom de Duitse bezetter het leven in doorgangskamp Westerbork normaal wilde laten lijken.

- 2p **32** Voor Nederland zijn de data 5 mei en 15 augustus belangrijk vanwege gebeurtenissen die plaatsvonden in 1945.
→ Noem per datum de gebeurtenis die in 1945 plaatsvond.
Doe het zo:
5 mei: ... (noem de gebeurtenis)
15 augustus: ... (noem de gebeurtenis)

bron 7

Hieronder staan twee foto's gemaakt in Nederland (mei 1940).

foto 1

Inwoners van Rotterdam gaan op de foto met Duitse soldaten:

foto 2

Limburgse meisjes staan op een neergeschoten Duits vliegtuig:

bron 8

Titels van vier boeken over Nederlanders tijdens de Tweede Wereldoorlog:

boek 1

Wilhelmina in Londen 1940-1945

boek 2

Tussen ons volk en de honger. De voedselvoorziening 1940-1945

boek 3

Niet voor publicatie. De legale Nederlandse pers tijdens de Duitse bezetting

boek 4

Eindstation Auschwitz. Mijn verhaal vanuit het kamp 1943-1945

bron 9

Uit het dagboek van een Amsterdammer (1941):

In groepen verlieten de arbeiders en kantoorbedienden hun werkplaatsen. Door de straten vlogen de berichten van mond tot mond. "De trams rijden niet!" Lege straten. Geen trams, bijna geen auto's. Ook bij veel transportbedrijven hadden de arbeiders en chauffeurs het werk neergelegd. De winkels waren bijna overal gesloten. Tegen de Jodenvervolging, tegen de onmenselijkheid.

bron 10

Een kritisch artikel van rooms-katholieke kerkleiders in Nederland (1941):

De Duitse bezetter heeft bepaald dat een NSB'er de leiding overneemt van onze katholieke vakbond. Daarmee wordt de katholieke vakbond een onderdeel van de NSB. Onze vakbond is daardoor geen katholieke vereniging meer. Wij verbieden katholieken om nog langer lid te blijven.

bron 11

Een poster in Nederland, verspreid in de periode 1941-1942:

Toelichting

Op de poster staat: Strijdt mee onder eigen vlag tegen het Bolsjewisme! Vrijwilligerslegioen 'Nederland'.

Met bolsjewisme wordt het communisme in de Sovjet-Unie bedoeld.

bron 12

Uit het dagboek van een Nederlander in Indonesië (1943):

De Indonesiërs hebben gezien dat ook een Aziatisch volk de baas kan zijn. Zij hebben Nederlandse vrouwen bedienden van Aziaten zien worden. Zij hebben Europeanen halfnaakt door de straten vervoerd zien worden. Zij hebben niet langer respect voor ons, en op dat respect is tenslotte de koloniale heerschappij voor een groot deel gebaseerd.

bron 13

Hieronder staat eerst een herinnering. Daarna volgt een kaart met vijf nummers.

Herinnering van een Nederlandse vrouw aan een kamp (1944):

Zeker tweemaal per dag moesten wij vrouwen in rijen gaan staan, samen met de kinderen. Dan wachtten we tot de controle kwam. We moesten altijd buigen. Trouwens ook op het plein als er een Japanner over liep. Dan moest de eerste die hem zag meteen heel hard roepen en sprong iedereen in de houding. Negentig graden vooroverbuigen, handen langs de bovenbenen en over de knie. Als hij voorbij was, mocht je weer omhoog.

bron 14

Drie herinneringen van Nederlanders aan gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog (1939-1945):

herinnering 1

Het hele rijtje huizen waar wij zicht op hadden, daar werd op de deur gebonsd. En na een kwartier of twintig minuten stond daar een rij Joden op straat. En toen kwamen er auto's aangereden, van die Duitse vrachtwagens, met zeil overtrokken. En daar moesten ze instappen.

herinnering 2

Het bedrijf waar ik werkte, stuurde me naar Duitsland. Iemand zei nog dat ik zou kunnen onderduiken, maar ik wist niet hoe. Bij de oproep zat bovendien een brief waarin stond dat als ik me niet meldde, ze een ander familielid zouden ophalen.

herinnering 3

De Duitse troepen waren Polen binnengekomen en Engeland en Frankrijk hadden Duitsland de oorlog verklaard. Ook ik werd opgeroepen om het vaderland te dienen. Met grote tegenzin ging ik van huis.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.